

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

LECTURI DUHOVNICEȘTI

Postul Paștilor este cu osebire vremea sufletului și a pocăinții lăuntrice. Așezat de Biserică în epoca primăverii, când firea încunjurătoare se trezește la viață, este un îndemn mai mult pentru înnoirea vieții și sporirea puterilor divine din noi. În epoca aceasta, spre deosebire de întregul an, pentru creștinul practicant viața sufletească atinge înălțimile trăirilor vieții religioase.

Ambianța naturii care învie sub căldura razelor de soare, atmosfera vieții de familie cu preocupări mai sobre, practica postului măcar în anumite zile, efortul personal pentru o viață mai curată și sfintele slujbe ale Bisericii cu accente duioase pentru pocăință, sunt cadre morale pentru progresul moral al ființei omenești.

Intensificării vieții religioase și sporului moral al credincioșilor, trebuie să premeargă pildă și indemnul păstorilor cari, prin graiul scripturilor sfinte, se străduiesc întru aceasta.

De aceea, vremea păsărilor trebuie socotită ca o epocă a meditațiilor și a lecturilor mai intense, ca astfel sufletul îmbogățit cu mireasma cetaniilor și gândurilor mai înalte să influențeze și pe credincioși întru întărirea și înnoirea sufletului.

Cântarea Bisericii ne spune că „acum a sosit vremea care sfințește pe toți“, deci „lapădă o suflete somnul lenevirii și aprinde făclia cea luminoasă a pocăinții și ieși acum din grăjile vieții bucurându-te, spre întâmpinarea mirelui celui fără de moarte“ (Octoich, glas 1). De asemenea suntem îndemnați să ne deschidem auzul spre glasul care ne spune: „Trezește-te, priveghează, suspină, lacrimează, prin post lapădă toată sarcina păcatului suflete, ca prin călduroasă pocăință să scapi de foc și cu plângere pentru patimi să rupi haina cea de jale, luând vestmântul cel dumnezeesc“ (Triod, săpt. I din post).

În deosebi ne vom pleca inima și gândul pe paginile sfinte ale Scripturilor dumnezești

pentru a ne întări sufletul și a ne aduna în potirul inimii micrea învățăturilor mântuitoare, spre a înălța cugetele și sâmbăntele credincioșilor spre pocăință și curățire sufletească. Paginile prorocilor Isaia, cu cap. 33, 35, 40, 43; Ieremia 3, 9, 14, 23; Iezechiil 18, 34, 37; Osie 6, 14; Iona, Miheea, Zaharia și indeosebi cuvintele Legii celei noi, — care s'ar putea concentra în post în jurul versetului: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“ (Mt. 5, 48), — sunt mărgăritare cari odată cu bogăția inimii pe care o îngrijesc, revarsă în suflete apele cari potolesc setea și întăresc puterile de viață ale ființei omenești îngreuiată de mulțimea necazurilor și asprimea vremurilor.

Voind să înălțăm devotamentul și râvna apostolică întru împlinirea sfințitei slujbe a preoției noastre, în mijlocul acestui veac al „înfricoșatului județ“ cu care am fost năpăstuiți, dorul inimii după prinderea puterilor, ne va îndruma cugetul spre hambarul duhovnicesc al cărții sf. I. Hrisostom „Despre preoție“, pentru a privi, ca într-o oglindă, chipul spre care trebuie să năzuiască sufletul preoțesc. Să reținem din ea numai cuvintele: „Deși preoția se săvârșește pe pământ, are însă demnitatea lucrurilor cerești. Căci nu îngerul, omul, erhanghelul ori vreo altă putere făcută, ci însuși Duhul sfânt a înființat-o. Încă și pe cei ce petrec în trup i-a făcut să săvârșească slujba îngerilor“ (Cartea III, Cap. IV.). Pentru aprinderea darului pe care l-am primit prin punerea mâinilor arhierelui, ne vom orienta strădaniile după experiența și roadele păstoririi sufletești ale vrednicilor noștri întâi stătători în slujba preoției și a poporului.

O viață de muncă preoțească, pe teren, cu toate bucuriile, încercările și amărăciunile ei, se găsește concretizată în cartea plină de experiență pastorală și de îndrumări pentru viața morală a credincioșilor a răposatului protopop

Vasile Gan : „Memoriile unui duhovnic“, apărută în volum în 1928. Această carte de căpătâiu pentru oricine care intră în cinul preoțesc, cuprinde frământările unui suflet de preot devotat și înțelept, care a găsit căile cele mai potrivite întru deslegarea greutăților întâmpinate cu păstorirea credincioșilor noștri. Alături de aceasta, vor face slujbă bună pentru sporirea puterilor sufletești și alte cărți luate din câmpul larg al muncii pastorale. Spre exemplu : pr. Gr. Petrov : „Un păstor model“ în trad. Ep. Nicodim ; Ch. M. Smeldon : „Adevăratul preot“ în rom. de I. Gr. Opreșan și Potapenco : „In slujbă adevărată“. Din toate acestea culgând seminte sufletești, vom adăuga nouă îndemn și căldură pentru împlinirea cu suflet a misiunii sfinte în mijlocul poporului.

Dar mai presus de toate, sufletul preoțesc, în vremea postului, trebuie să aibă pe cât este cu putință și o viață lăuntrică de gândire la sine însuși, de evlavie proprie. Această atmosferă de silință personală, nu se poate întreține decât cu adâncirea în gândurile duhovnicești de smerenie și curăție sufletească. O astfel de lectură ne pun la îndemână „Omiliile Duhovnicești“ ale sf. Macarie Egipteanul, traduse de păr Cicerone Iordăchescu. „Găsim în omiliile duhovnicești, spune traducătorul, atâtea figuri și imagini, cum la puțini scriitori se pot întâlni și ele ne transpun în acea lume a duhului, din care creștinismul și-a făcut cea mai nobilă mândrie“. Terminăm aceste modeste creionări și preocupări sufletești din postul Paștilor cu un extras din cartea de mai sus :

„Precum albina lucrează în ascuns fagurele de știubeiu, tot așa și harul lucrării dragostea în mod tainic în inimi ; schimbă amărăciunea în dulceață, asprimea în lucru neted. După cum un argintar și sculptor, când pregătește o placă în relief, ascunde, împarte diferite figuri de animale, pe care le lucrează și abia la sfârșitul lucrării sale le scoate la iveală, tot astfel și Domnul, adevăratul artist, șlefuește și reînnoește inimile noastre în ascuns, până ce ele ies din trup. Abia atunci se arată puterea sufletului. Cei ce pregătesc vase cu reliefuri de animale, fac mai întâi un model de ceară, apoi îl toarnă după forma făcută, așa fel că lucrarea este tipul fidel al modelului. La fel și păcatul, ce este duh, are un chip ce se transformă în multe forme. Dar și omul cel din lăuntru este tot o ființă vițuitoare cu chip și înfățișare. Omul din afară nu-i decât oglindă a celui din lăuntru. El este un vas mare și scump, pentru că din toate creaturile, numai într'ânsul a aflat plăcere Dumnezeu. Gândurile bune ale sufletului sunt asemenea pietrelor scumpe și mărgăritarelor ; însă gândurile necurate sunt pline de oase de morți, de toată necurătenia“ (o. cit. pag. 109).

Pr. L. DAVID

Impărăția lui Dumnezeu

Omul a căutat întotdeauna ca prin mintea sa să deslușiască firea și sensul lucrurilor și natura cu făpturile sale. De aceea nu e de mirare că omul greșește foarte adesea în definiția pe care el o dă lucrurilor și tuturor celor ce-l înconjoară, pentru că mintea omului este așa de mărginită. Crezând că el cunoaște totul, dacă are noțiunile acceptate de lume — care este și ea mărginită — pentru înțelesul unui lucru, omul se mulțumește cu atât numai și nu-și dă seama că aceste noțiuni sunt numai cuvinte și nume cu cari facem cunoștință înainte de a cunoaște natura lucrurilor. Obișnuit din copilărie să pună cuvintele în locul lucrurilor, omul se mulțumește cu simple noțiuni, cu cuvinte, fără ca să caute să străbată în înțelesul lor. Nu întotdeauna înțelesul legat de un anumit cuvânt corespunde naturii adevărate a obiectului, căci cuvântul — gol în sine — nu vorbește despre *ce este* obiectul în realitate, ci despre *cum ni-l închipuim* noi.

Așa se întâmplă omului și cu noțiunea care în Evanghelie se numește *impărăția lui Dumnezeu*. Noțiunea o cunoaște fiecare. De copil, din rugăciunea către Domnul unde zice : „Vie împărăția Ta“. Din școală, dela orele de religie, unde se vorbește foarte des despre împărăția lui Dumnezeu. O cunoaște din biserică ascultând Evanghelia în care, iarăși, este vorba — aproape de fiecare dată — de această împărăție. În sfârșit o cunoaște din năzuința sufletului spre această împărăție a lui Dumnezeu.

Totuși, mintea omenească nu o poate pricepe și defini. În înțelegerea omului, împărăția lui Dumnezeu are sensul obișnuit de împărăție pământească, adică o împărăție de pe pământ. Adevărul este însă altfel : Impărăția cerurilor este împărăția adevărului etern, împărăția binelui, împărăția păcii. Ea poate să-lăsluiască pe pământ, fără însă a fi pământească. „Pământească“ înseamnă ceva mărginit, ceva trecător, iar împărăția lui Dumnezeu este veșnică. Cei ce sunt vrednici de aceasta o vor dobândi, pentru că Mântuitorul Hristos a zis : „*Veniți binecuvântați Părintelui Meu, de moșteniți împărăția cea pregătită vouă dela întemeierea lumii*“ (Matei 25, 34). Dar prin aceasta s'ar părea să ne contrazicem cu rugăciunea în care cerem : „Vie împărăția Ta“. Cuvintele acestea din urmă nu trebuie luate în alt sens decât că noi cerem să se sălășluiască întru noi împărăția lui Dumnezeu, să se sălășluiască, deoarece noi — deși năzuim spre ea — nu o primim în suflete.

Și împărăția lui Dumnezeu va veni atunci când întreaga noastră activitate o să fie pătrunsă de spiritul Evangheliei, când toată viața noastră va corespunde adevărului dumnezeesc, când iubirea noastră va fi adăpată dela izvorul iubirii lui Hristos. Și va fi a tuturor care așteaptă să biruiască adevărul și binele, a tuturor care „*flămânzesc și însetează de*

dreptate“ (Matei 5, 6). De aceea omul trebuie să se pocăiască și să caute să facă numai binele. Din rău se naște tot rău, iar adevărata fericire isvorește din *tubire* și din *bunătate*. Căci împărăția lui Dumnezeu este *în noi*, dacă este cuprinsă și pătrunsă de inimile noastre. Și dacă eu este în noi, atunci este și *în afară de noi*. Pentru aceasta a strigat Ioan: „*Pocăiți-vă!*“—pentru aceasta a lăsat Iisus Hristos poruncă: „*Pocăiți-vă!*“ (Matei 3, 2; 4, 17), căci numai prin pocăință și prin botez se poate dobândi împărăția cerească: „*de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu*“ (Ioan 3, 5). Iar nașterea aceasta o primește omul prin botezul cu Duh Sfânt, (botezul pe care-l face Mântuitorul) care implică pocăința. În cazul acesta ne putem da seama că pe pământ poate să fie și o altă viață în care să primeze binele și adevărul, iubirea și pacea. Iar dacă omul și-ar trăi astfel viața nu s'ar mai cunoaște puterea *răului* (diavolului), ci s'ar simți influența binefăcătoare a iubirii creștine.

Prin cuvintele lui Ioan Botezătorul și ale Mântuitorului: „*Pocăiți-vă că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu*“ (Matei 3, 2; 4, 17), trebuie să înțelegem că oamenii nu sunt accesibili pentru viața acestei împărății. Ei trebuie să fie reînouiți, desăvârșiți, prin isvorul de viață al iubirii evanghelice, prin bunătatea aducătoare de pace, prin năzuința spre adevăr, căci „*de nu se va naște cineva de sus, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu*“ (Ioan 3, 3). Iisus nu a venit în lume ca prin minunile Sale să uimească lumea, ci cu exemplul vieții Sale să aducă inimile la împărăția lui Dumnezeu, să supună viața omului voinței Tatălui ceresc. Dar pentru aceasta trebuie să se facă voința Tatălui, că zice Mântuitorul: „*Nu tot cel ce-mi zice mie Doamne, Doamne, va intra în împărăția lui Dumnezeu, ci numai acela care face voia Tatălui meu din ceruri*“ (Matei 7, 21).

Pentru ca împărăția lui Dumnezeu să se poată înstăpâni pe pământ, trebuie ca omul să treacă printr'o renaștere spirituală, așa ca vameșul din Evanghelie, care a intrat în biserică un păcătos și a ieșit membru al împărăției lui Dumnezeu. Că învață Evanghelia: *De nu vă îndreptați și nu vă pocăiți, ca și vameșul, nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu...*

Istoria împărăției lui Dumnezeu este istoria sufletului omenesc, cu care se confundă. Incolțește în inimi și dă roade tot în inimi. Așa cum spune Mântuitorul: „*Impărăția lui Dumnezeu nu va veni cu sgomot din afară. Nici nu se va spune că este aici, sau că este acolo, pentru că împărăția lui Dumnezeu este în voi*“. Asemănarea împărăției lui Dumnezeu cu sămănătorul, care sămână sămânța în holde, este foarte adevărată. Și sămânța împărăției a fost aruncată în lume. Este însă necesar „pământ bun“, care să aducă roada. Căci „așa este cu împărăția lui Dumnezeu, cum este cu omul care aruncă sămânța în pământ: omul

doarme și se scoală, noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește cum el nu știe. Căci pământul dela sine rodește: întâiu paiu, apoi spic, după aceea grâu deplin în spic“ (Marcu 4, 26-28). Tot așa și cuvântul împărăției lui Dumnezeu, rodește întâi în sufletul omului, apoi îi schimbă viața și după aceea îl învață — îi dă — iubirea și bunătatea ca semne ale împărăției lui Dumnezeu.

Dar oamenii sunt întotdeauna oameni și de aceea tot ce e omenesc nu le este strein. Câte odată își arată toată josnicia lor, iar alteori participă la mărimi spirituale. Nu fără motiv a numit Pascal pe om *decorul și rușinea* universului. Și dacă omul are posibilitatea să fie bun, trebuie să năzuiască să aducă la viață sentimentele bune, dacă vrea să dobândească împărăția lui Dumnezeu. Iubirea și bunătatea se găsesc și în sufletele pline de „rău“, dar trebuie găsite și date vieții. Se întâmplă aici ca și cu găina, care căutând mâncare prin gunoi, a dat de o piatră scumpă. În inima omului am găsi nu o singură piatră scumpă, ci o mulțime de rare frumuseți. De aceea a și zis Mântuitorul: „*Căutați să nu disprețuiți pe nimeni dintre cei mici*“.

Impărăția lui Dumnezeu cere ca toți să fim „*o inimă și un suflet*“ (Faptele Apostolilor 4, 32), căci numai așa prin dăruirea a tot ce este al tău semenului, prin iubire, iubire față de aproapele tău și iubire față de adevăr, poate dobândi inima dreptul de a stăpâni împărăția lui Dumnezeu. Dacă omul nu ar fi „*homini lupus*“, împărăția lui Dumnezeu ar fi cunoscută. Pentru aceasta zice Iisus Hristos: „*Cel ce vrea să-mi urmeze mie să se lapede de sine*“ — adică să se debaraseze de instincte, și să caute să fie pătruns de bunătate, de iubire, de adevăr, să devină o ființă nouă, spirituală.

Aceasta însă nu înseamnă că omul trebuie să se debaraseze de toate, căci se zice iarăși: „*Tot ce s'a zidit, s'a zidit pentru folosința și bucuria omului; însă nimic din ce s'a zidit să nu-l stăpânească pe om*“. Cine afirmă despre Evanghelia lui Hristos că oprește bucuriile și plăcerile vieții omului, nu cunoaște adevărul. Ci bucuriile pe care le are omul să fie bucurii nepământești. Căci zice Evanghelia tuturor celor osteniți și împovărați că vor lua parte la bucuria cea mai complectă (Matei 11, 28). Iar la Cina cea de taină Iisus vorbește astfel: „*Acestea am grăit vouă ca bucuria mea între voi să rămână și bucuria voastră să fie deplină*“ (Ioan 15, 11). Iar dacă în Evanghelie se vorbește de multe ori de crucea suferinței, de inevitabilitatea necazurilor ce-i așteaptă pe urmașii lui Hristos, toate acestea sunt lucruri cari formează împotrivirea împărăției întinericului, pentru cei ce vreau să dobândească împărăția lui Dumnezeu. Calea spre adevăr e grea. Trece peste greșeli și rătăcirii (I. Cor. 11, 19: „*Între voi trebuie să fie și eresuri*“). Certele și divergențele de păreri sunt de neevitat. Tot așa e și

calea spre împărăția lui Dumnezeu. Nu poate fi parcursă fără să fie simțiți spinii ei. Răul e puternic în lume și fără luptă nu poate fi învins. În luptele pentru iubire și adevăr, răul (diavolul) pune în mișcare toate mijloacele răsunării. Suferințe, torturi fizice și morale — „crucea” — sunt lucruri inevitabile. Și Marele Martir de pe Golgotha a spus acestea: „Dacă M'au prigonit pe Mine, vă vor prigoni și pe voi”.

Aceste prigoniri însă nu trebuie să întunece speranța luminii. Ele nu vor putea să nimicească opera odată începută: ridicarea împărăției lui Dumnezeu. Fățarnicia, minciuna și volnicia au răstignit creștinismul pe Golgotha și l-au închis în mormânt. Dar nu l-au nimicit, pentru că a înviat Hristos și a pus temelie împărăției lui Dumnezeu.

Împărăția lui Dumnezeu poate fi atinsă cu multă greutate, după jertfe mari. De aceea creștinii adevărați nu s'au dat îndărăt dela luptă și dela suferință. Fiecare lacrimă vărsată, fiecare strop de sudoare, înseamnă un pas înainte spre împărăția lui Dumnezeu. Căci după cum artistul genial, care dă lutului forma dorită și viață, este stăpânit de sentimentul încântării, așa și muncitorul întru adevărul Evangheliei, găsește în aceasta un izvor nesecat de bucurii. Și cum ar crește mulțumirea, dacă în inimile tuturor oamenilor s'ar înstăpâni împărăția lui Dumnezeu, în întreaga ei mărire și putere...

* * *

În regiunile polare, soarele se arată pe cer câteva săptămâni în fiecare an. Și totuși este posibilitate de viață. Dacă soarele ar rămâne tot timpul peste această regiune, ar deveni desigur și ea bogată și fertilă. Și viața noastră este așisderea. Dacă iubirea și adevărul, propoveduite de Iisus Hristos nu ar fi numai oaspeți rari în inimile noastre și nu ar revărsa lumina din când în când și în mod trecător, ci ar deveni principii fundamentale și puteri permanente, atunci soarele bucuriei celei mai luminoase ar străluci deasupra lumii fără să mai apună, atunci inima omului ar fi prefăcută în împărăția lui Dumnezeu.

Căci adevărata împărăție a lui Dumnezeu este aceasta.

Mircea Emandi
student în teologie

„Voim să vedem pe Iisus”

Veniseră niște Elini să se închine la sărbătorile Paștilor în Ierusalim. Erau oameni din părțile unde ideile mari, virtuțile și zeli se immortalizau prin figuri și chipuri. Nu se mulțumiseră cu ceea ce au auzit despre Iisus, nu-și puteau face o imagine deplină despre el numai cu ajutorul învățăturilor pe cari le-au auzit. Cereau Apostolilor favoarea de a-l vedea în carne și oase.

Noi, aceștia de azi, deasemenea am dori să-L vedem. Deși pentru mântuirea sufletăscă nu-i necesar lucrul acesta. Chipul lui Hristos îl poți reconstitui

citind paginile Evangheliilor. Unul care se atinge cu mână de bolnavi, care pune cu duloșie mâna pe capul copilașilor, unul care grătește atât de minunat încât ascultătorii nu bagă de seamă că se înserează, unul care se roagă până-l podidesc sudori de sânge, unul care după ce e lovit pe-un obraz îl întoarce și pe celălalt, nu poate fi decât așa cum ni-l arată celebrele icoane ale artiștilor.

Se spune adesea că fața e oglinda sufletului. Ochii mai ales, privirile sunt acelea cari oglindesc străfundurile ființei. Dacă e adevărat aceasta, atunci, vai, cum va mai fi strălucit fața și privirile lui Iisus de sfințenie, iubire și înțelepciune!

O astfel de privire, de vedere a lui Hristos, a convertit pe Natanail cel văzut de El sub smochin și pe Petru cel ce se lepădase de El împrejurul focului.

Tot o astfel de vedere ne convertește pe fiecare dacă-L știm privi pe El, cel ce pretutindenea „se împarte și nu se desparte”.

Avem un loc în Evanghelia în care Domnul Hristos își arată dorința să fim ca și copiii. Cunoaștem și următoarea întâmplare însemnată de Pestalozzi. O împărăteasă a Rusiei dăduse ordin sculptorului Dencker să facă o statuie a lui Hristos cât mai frumoasă. Acesta schiță câteva modele, care, fiecare păreau vrednice de-a fi executate. Nu știa însă pentru care să se hotărască. Își consultă prietenii și obține păreri, așa ca din întâmplare, întrebă o fetiță ca de opt ani, care obișnuia să vină în atelierul lui: „Spune-mi, micuțo, care e Domnul Hristos dintre persoanele acestea?” Fetița se uită cu băgare de seamă, apoi deodată arată un model zicând: „Acesta!”

Artistului i se păru că-i cad ca niște solzi de pe ochi. Într'adevăr, modelul ales de fetiță îi părea cel mai frumos și mai potrivit de-a-l reprezenta pe Hristos.

Elinilor de-atunci, cari mijlociați pe lângă apostolii Filip și Andrei ca să-l pipăiți, vă grăia de bobul grâu ce trebuie să moară ca să rămână viu, creștinilor de-acum, nu cumva trebuie să fim curați de tot, ca și copiii, pentru ca să-l putem vedea pe Hristos?..

Pr. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

În Dumineca II-a din Postul mare (12 Martie 1944) vom vorbi despre: CAPELĂ, CLOPOTNIȚĂ, TROIȚĂ ȘI CIMITIR.

Pentru săvârșirea cu pietate a cultului divin, creștinii aveau încă din cele mai vechi timpuri, ca locașuri de închinare, sf. biserici. Forma în care sunt zidite aceste biserici, împărțirea din lăuntru a lor, obiectele și icoanele sfinte și tot ce se găsește în cuprinsul lor, îndeplinesc toate condițiile necesare pentruca închinarea ce se aduce aci Stăpânului nostru ceresc, să fie corespunzătoare atotputerniciei și sfințeniei Lui desăvârșite.

Cu toate acestea, se mai foloseau, încă din vechime, pentru săvârșirea acestui cult divin, sau pentru plinirea numai a unei părți a lui, în afară de biserici, și așa numitele Capele sau paraclise. Acestea sunt niște bisericuțe mai mici cari se întâlnesc de

obicei în mijlocul cimitirelor, în palatele episcopale sau domnești, prin spitale și închisori, în școli și în alte locuri unde nu s'au putut edifica biserici încăpătoare.

În timpurile vechi, din lipsa de biserici pentru săvârșirea cultului divin, episcopii îndemnau pe creștinii mai bogați să-și construiască paraclise chiar și pe lângă casele lor. Atari paraclise se zidiau la început și pe mormânturile martirilor și aci creștinii se adunau la rugăciune comună și săvârșiau cu pietate sf. Cuminecătura, după porunca și datina moștenită dela Domnul nostru Iisus Hristos și dela sfinții Săi Apostoli. Cu vremea însă, toate aceste paraclise, precum și altele isvorite din acelaș pios îndemn creștin, s'au prefăcut în biserici parohiale, în cari cultul divin se săvârșia pe seama întregii comunități creștine din acel loc.

Astăzi, atari paraclise sau capele se găsesc în afară de locurile pomenite mai sus și în comunele mai sărace cari n'au biserici, sau se pot amenaja, pe un timp anumit, și într'o sală potrivită și înzestrată cu toate obiectele necesare sfințelor slujbe. Cu aprobarea episcopului și după sfințirea lor, în aceste paraclise se poate sluji sf. Liturghie și toate celelalte servicii dumnezeiești.

În afară de paraclise, la locurile sfinte se mai numără și *clopotnițele*, *troițele* și *cimitirele*.

Clopotnițele sunt niște turnuri zidite la unele biserici în partea de Apus a lor, iar la altele deasupra tinzii, unde sunt așezate de obicei *clopotele* cari cheamă pe credincioși la sfințele slujbe. Introducerea lor în cultul creștin este la o dată destul de târziu. La început, mai ales în timpul prigoanelor păgâne, creștinii erau anunțați de locul și timpul sfințelor slujbe în mod secret, pentruca nu cumva să fie descoperiți și trași la răspundere pentru cultul lor, care era socotit periculos față de autoritatea statului păgân. În secolul al IV-lea însă, deodată cu venirea vremurilor de libertate statornicite de Constantin cel Mare, când cultului creștin nu i se mai puneau nici o stavilă, s'au schimbat și mijloacele prin cari creștinii erau anunțați de timpul săvârșirii lui. Între aceste mijloace erau la început *trâmbițele*, cari fuseseră în uz chiar și în Vechiul Testament. (Numeri 10, 10; Lev. 23, 24; I Cron. 15, 24; II Cron. 5, 12; 7, 6; 29, 26; Esdra 3, 10; Ps. 81, 3), apoi *ciocanul de lemn* cu care se bătea în ușa creștinului, *clopoțeli* și mai târziu *toaca de lemn și de fier*, care se mai folosește și astăzi mai ales prin mănăstiri. Abia în veacul al IX-lea d. Hristos se introduce în biserică răsăriteană întrebuințarea *clopotelor* și deodată cu ele și edificarea *clopotnițelor*, ca locuri anume pentru așezarea lor.

Clopotele, prin glasul lor armonios, închipuiesc însăși *glasul lui Dumnezeu și a slujitorilor săi*, cari amintesc omului de vremea sorocită pentru închină-

rea și preamărirea Părintelui său ceresc. Prin sunetul lor răsună mereu chemarea bisericii la rugăciune comună și la creștinească împărtășire din jertfa mântuitoare ce se săvârșește pe sf. Altare. Ele însoțesc pe om la plecarea lui din această viață și anunță tuturor momentele însemnate din cuprinsul sf. slujbe, sau la vestesc primejdiile mari ce s'au abătut asupra vieții credincioșilor. Cine urmează întotdeauna chemării lor duioase, are prilejul fericit să-și întărească mereu legătura lui cu cerul și să-și desăvârșiască unirea cu Făcătorul, dela care pornește „toată darea cea bună și tot darul desăvârși“ atât de necesar vieții noastre omenești.

Troița este o cruce sculptată în lemn și arareori în piatră, care străjuiește la încrucișările drumurilor, la țarine, în mijlocul cimitirului sau în alte locuri cari amintesc diferite întâmplări din viața satelor noastre. La poalele ei se pleacă călătorul obosit de povara drumului, la mângâierea ei aleargă creștinul zdrobit de negura vremilor și în jurul ei se adună satul întreg, pentruca să ceară binecuvântarea ceriului asupra lanurilor ce rodesc din darul lui Dumnezeu. Ea ne amintește mereu de jertfa Fiului lui Dumnezeu și ne îndeamnă și pe noi ca să-l jertfim Lui toată credința noastră și toată dragostea unei vieți trăită pentru El. De aceea creștinul nostru când trece pe lângă o atare troiță, descoperindu-și capul și făcându-și semnul crucii, spune cu umilință: „*Crucea Tale ne închinăm Stăpâne și sfântă învierea Ta o lăudăm și o mărim*“.

Cimitirul este locul de odihnă unde sălășluiesc trupurile morților-noștri, până la obșteasca înviere pentru judecata de apoi. La toate popoarele, chiar și la cele păgâne, acest loc era socotit ca loc sfânt și necinstirea lui era pedepsită cu deosebită asprime. Pentru creștinii însă așezarea trupurilor celor morți în anumite locuri, unde aceștia să se învrednicească de obșteasca înviere, constituia una din cele mai de seamă datorii creștinești și în acelaș timp una din cele mai însemnate dovezi a legăturii sufletești cu cei ce pleacă din această viață.

De obicei creștinii se înmormântau la început la marginea orașelor sau a satelor și în apropierea mormântului unui martir, pentruca aci să se învrednicească, împreună cu acesta, de rugăciunile pe cari cei rămași în viață le făceau cu deosebită predilecție la căpătâiul celui ce a murit pentru credința în Hristos. În timpul prigoanelor păgâne, când creștinii își săvârșeau cultul lor în catacombe subterane, ei se serveau de aceste locuri tainuite și pentru îngroparea celor morți. După încetarea lor însă, creștinii și mai ales domnitorii și episcopii de seamă ai bisericii se înmormântau chiar și în biserică, iar cimitirele se făceau cu predilecție în jurul acestora. Se făcea aceasta din considerațiunea ca trupul celor răposați să fie mereu în apropierea bisericii ce i-a

crescut și i-a hrănit cu învățăturile mântuitoare ale lui Hristos, precum și pentru faptul ca cei ce intră în biserică să-și plece genunchii și pentru cei ce au trecut din mijlocul lor. In chipul acesta se păstra și legătura spirituală dintre cei ce și-au sfârșit călătoria lor și dintre cei ce se luptă cu greutățile ei, și se făcea dovada că toți sunt una în Hristos.

Din respectul față de cei morți, cimitirul s'a bucurat întotdeauna la creștini de o îngrijire deosebită. Mâna pioasă a celor rămași în viață a avut grija să-l împrejmuiască cu arbori sau cu ziduri potrivite și să sădească pe mormânturile din cuprinsul lui flori mirezmuitoare, iar la căpătâiul celor adormiți să așeze crucea mântuirii creștinești. Luxul prea exagerat cu colonne și ornamentații străine, ca și neîngrijirea și profanarea mormânturilor, au fost întotdeauna primate ca o mare greșală în sânul bisericii noastre. Această biserică deși stăruie mereu pentru îngrijirea cimitirului, totuși să ferește ca nu cumva să exagereze această îngrijire, în dauna rugăciunilor și a milosteniilor pentru sufletul celui mort. Sf. Ioan Gură de Aur, vorbind despre însemnătatea acestor rugăciuni și în special pentru cele ce se fac la Sf. Liturghie, spune că „nu degeaba au rânduit Apostolii să se facă asupra Tainei infricoșate pomenirea celor plecați. Știau că mult le folosește, multă binefacere aduce aceasta celor morți. Când stă tot poporul, plenitudinea preoțească, cu mâinile întinse și în față stă jertfa infricoșată, cum nu vor îndupleca pe Dumnezeu pentru cei adormiți? Dar aceasta numai pentru cei plecați în credință“.

Să ne străduim să facem cât mai des atari rugăciuni pentru pomenirea celor morți și să însoțim mireazma lor cu milostenii cât mai multe față de cei sărmani, iar cimitirului unde trupurile lor odihnesc, ca și troițelor, clopotnițelor și capelelor în cari se aduce sf. jertfă și pentru pomenirea lor, să le dăm cinstea cuvenită unor locuri sfinte, cari ne amintesc mereu de prezența lui Dumnezeu printre noi și de legătura noastră cu El prin cultul divin.

T.

Cărți și Reviste

Preot Ioan Zugrav : LITERATURA PIOASĂ. Cernăuți 1943. Extras din „Candela“. 31 pag.

S'a vorbit adeseori despre interiorizarea și înțărirea credinței creștine, despre necesitatea cultivării sentimentului religios, despre trebuința dezvoltării și adâncirii pietății în inimile credincioșilor Bisericii.

Părintele Dr Ioan Zugrav, profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți, aduce o prețioasă contribuție la clarificarea acestei mari probleme, făcându-ne o dare de seamă asupra cărților de conținut duhovnicesc, traduse și tipărite în limba română.

Sfinția Sa mai întâi ne lămurește că prin literatura pioasă avem să înțelegem comorile simțirii creștine, operele de cuprins ascetic și mistic, cărțile de pietate „care lucrează mai mult asupra sentimen-

tului și asupra voinței decât asupra rațiunii“, sau după cum scrie I. P. C. Arhim. I. Scriban, acea literatură în care e cuprins „rodul vieții interioare a sufletului creștinesc, care se adresează mai mult inimii și care are scopul de a trezi în sufletul cetitorului înduioșarea simțirii și mișcarea voinței către îndeplinirea datoriilor religioase“.

Pentru cei ce au studiat cât de cât Ascetica și Mistica, literatura aceasta este cunoscută. Pentru mulțimea credincioșilor însă, ea e bine să fie cât mai bine cunoscută și răspândită, fiind un neîntrecut mijloc de trezire și convertire a conștiințelor adormite, o unealtă admirabilă de îndrumare a sufletelor pe calea virtuții și a desăvârșirii creștine.

Înșirăm aci câteva dintre aceste cărți de literatură pioasă, a căror valoare și rol în dezvoltarea vieții duhovnicești este mai presus de orice îndoială :

1. Sf. Scriptură este cea dintâi carte de lectură pioasă. In cuprinsul ei, rolul acesta îl are mai ales *Psaltirea*, „cartea cea dintâi a evlaviei omenești“, „prima și cea mai gustată carte de pietate“.

2. Cărțile de cult : *Octoihul*, *Triodul*, *Pentecostarul*, *Mineile*, *Ceaslovul* ș. a. au servit multă vreme nu numai la slujbele liturgice, dar și în școli ca a-becedare și cărți de lectură pioasă.

3. *Viețile Sfinților* constituie una dintre lecturile pioase cele mai frecvente și mai folositoare.

4. Cărțile de luminare și zidire duhovnicească : *Filocalia*, *Lavsalconul* și *Patericul* (cuvinte, maxime, îndrumări diverse și părți antologice din cuvintele bătrânilor călugări și ale sfinților părinți), *Războiul nevăzut* de Nicodim Aghioritul (carte tipărită mai pe urmă de regretatul Arhim. Nicodim Ioniță în 1937), *Hristoitia* (ultima ediție din 1937), *Oglinda inimii omului* (din care pr. I. Trifa a răspândit 35.000 exemplare), *Mângăierea filosofiei* (carte de jumătate filosofică și de jumătate teologică, considerată în evul mediu îndată după Biblie), *Urmarea lui Hristos* (ultima ediție e tipărită recent de dl Al. Lascarov-Moldovanu), e socotită de unii cea mai frumoasă carte ieșită din mâna omului (Scriptura fiind inspirată), în orice caz o capodoperă a literaturii duhovnicești; *Îndrumare la viața evlavioasă* de Francisc de Salas (Iași 1930), iarăși un mărgăritar între cărțile pioase, *Cartea folositoare de suflet* de Nicodim Aghioritul, *Omiliile duhovnicești* de Sf. Macarie Egipteanul ș. a.

Părintele I. Zugrav mai înșiră și alte cărți de literatură pioasă. Noi am amintit numai pe cele mai cunoscute și care ne stau la îndemână pentru cetire și ascultare.

De încheiere, Părintele profesor vorbește despre foloasele lecturii pioase. „Spune-mi ce citești și-ți voi spune cine ești“. Lectura duhovnicească este „soră cu rugăciunea“, scut împotriva gândurilor rele, izvor de înțelepțire și de putere, de lumină și mântuire. Casa în care se află cărți duhovnicești este ocrotită de Dumnezeu împotriva acțiunilor diabolice

În felul acesta, conferința Părintelui I. Zugrav despre „Literatura pioasă“ este nu numai un studiu instructiv, dar și un deosebit de prețios îndreptar pentru toți cei ce doresc să citească o carte duhovnicească și să trăiască duhovnicește.

II. V. F.

Pr. Melentie Șora: INDEMNURI DUHOVNICEȘTI, predici, editura: „Astra Bănățeană“, Timișoara 1943, pagini 224, preț 200 lei.

O nouă carte de predici, s'a adaus la modesta literatură predicatorială ortodoxă română: *Indemnuri duhovnicești*, de părintele Șora din Timișoara-Fabric. Autorul este unul dintre acei preoți despre care se poate spune că predică prin viață și viețuește în predică. Dacă amintesc dela început acest lucru, aceasta o fac pentru ca să adevăresc, și de astă dată, cuvântul Mântuitorului, că „din prisosul inimii grăiește gura“. Deci, primul temei de încredere: această carte a pornit dintr'o stăruitoare adâncire a Scripturii și din adâncul inimei. Deaceea cuvântul ei merge tot la inimă. Cuprinde 76 predici pentru Duminecile și sărbătorile anului, precum și pentru alte câteva ocaziuni, aranjate în ordinea cronologică după anul bisericesc, începând cu luna Septemvrie.

O altă calitate a cărții este stilul bogat în imagini, câteodată sentențios, care îmbracă fondul bine cumpănit al predicilor ce o alcătuiesc. Condeiul Părintelui Șora îndătinat cu scrisul devine uneori daltă sigură ce sculpează în marmoră. Astfel remarcăm îndeosebi predicile: „Veniți binecuvântații Părintelui meu...“ prin biciuitoarea critică a nepăsării lumii în vremurile de azi. În predica: „Ci mergeți de spuneți...“ se analizează rostul femeii în lume, care poate fi îngeresc sau diavolesc. Rostul femeii în lume culminează în rolul ei de mamă. Așa ne spune autorul în frumoasa predică: „Mama“. La predica despre sf. Icoane are interpretări interesante. Concepții de spirituală prosepțime aflăm în predicile despre sensul crucii ca putere a lui Dumnezeu (predicile dela Ziua Crucii; dela Dumineca după Ziua Crucii; și cea despre „Crucea Roșie“). De profundă actualitate și de mult spirit practic se bucură predicile: „Tânărul, ție grăiesc...“ „Cruțarea“ și „Să iubești... pe deapropoalele tău“.

În privința titlurilor predicilor, însă, am o mică rezervă: Așa cum sunt, citate din sf. Scriptură, pe lângă lungimea lor nici nu cuprind totdeauna tema predicii, care dealtcum ar putea fi cuprinsă într'un singur cuvânt.

Iată, pe scurt, ce este „Indemnuri Duhovnicești“ cartea părintelui Șora, pe care o recomand tuturor iubitorilor cuvântului evangheliei, preoți și mireni.

Presviterul B.

REVISTA TEOLOGICĂ. Anul XXXIV. Nr. 1. Ianuarie 1944. Sibiu. Abonamentul anual 900 lei.

Apărut în aceleași condiții tehnice excepționale, cu care am fost obișnuiți, prezentul număr al revistei închide în cele 80 de pagini articole și studii dintre cele mai selecte și variate. Un splendid editorial de Anul-Nou intitulat „Impăratul Impăraților“ — de o adâncă semnificație și plin de un robust optimism creștin — deschide seria articolelor, purtând semnătura păr. redactor Dr Grigorie T. Marcu, care nădăjduiește într'o „restaurare a tuturor în Hristos“. Păr. prot. Dr Spiridon Cădea subscrie „Neamul și izvorul său de purcedere“, o problemă dintre cele mai actuale, tratată cu deosebită competență. Seria articolelor o continuă dl prof. Dr Milan P. Șesan cu „Veșnicia Ortodoxiei“, o adevărată apologie a veșniciei ortodoxiei noastre — de o dialectică și argumentație surprinzătoare, apoi Dr Isidor Todoran (Filosofia religioasă a lui Nicolae Berdiaeff — încheiere), pr. Zosim Oancea cu un fragment dintr'un viitor studiu asupra lui Pestalozzi (Religia în școală după Pestalozzi), prof. Dr Grigore Popa (Cinstea cârjei vlădicești) și pr. Nicodim Belea cu o minunată meditație religioasă (Hristos lumina cea mare). Mișcarea literară o susțin: prot. Dr Spiridon Cădea, Dr Teodor Bodogae — care insistă cu pasiunea iubitorului de artă creștină asupra cărții dlui G. Popescu-Vâlcea: „Slujebnicul Mitropolitului Ștefan al Ungrovlahiei“, — Dr Grigorie T. Marcu și Dr Nicolae Neaga. La cronică, note și informații întâlnim pe d-nii: Dr Grigorie T. Marcu, Sabin Sibianu, Dr Teodor Bodogae și Nicolae Mladin, ultimul cu o justă notiță polemică la adresa „fraților apostolici“, referitor la ortodoxia rusească.

Pr. Teodor R. Floruțiu.

Informațiuni

■ ALEGERI. Ven. Consiliu Eparhial a ținut ședință plenară Marți în 29 Febr. c. sub președinția P. S. S. Episcopului Andrei. Au fost aleși referenți în postul al doilea la secția adm. bisericească P. C. Pr. Aurel Pârveu și la secția economică P. C. Pr. Emil Căpitan. Alegerile se vor supune aprobării Adunării Eparhiale.

După plen, a urmat ședința secției adm. bisericești, în care Pr. D. Morariu din Barațca a fost numit la parohia Vânători.

■ CRUCEA ROȘIE, filiala Arad, și-a ținut adunarea generală anuală Duminecă în 27 Febr. c. în sala mică a Primăriei, sub președinția de onoare a P. S. S. Părintelui Episcop Andrei, asistat de D-na Ieșeanu vice-prezidentă. Din rapoartele cetite s'a constatat o activitate foarte frumoasă, desfășurată mai ales de D-nele Ieșeanu, Vlad și Isaicu. Pentru cantina din gară, filiala a cheltuit 330.457 lei.

P. S. S. Părintele Episcop a adresat Doamnelor

care au ostenit la Crucea Roșie alese cuvinte de laudă și recunoștință, pe care le merită din plin, împreună cu toți colaboratorii lor.

■ **SECȚIA ANTIALCOOLICĂ** a „Astei Bănățene”, cu sediul în Timișoara, numără 23.498 membri simpatizanți, dintre cari: 371 bărbați și 126 femei care s'au declarat pentru o abținere totală dela beuturile alcoolice.

În ultima adunare generală, sesizată de nenorocirile, imoralitatea și crimele care provin din alcoolizare, asociația a hotărât să intensifice activitatea de propagandă antialcoolică, în care scop va lua contact cu episcopii, primăriile, fabricile și cu toate instituțiile și autoritățile publice interesate în cauză; va înființa o „Galerie” a persoanelor care s'au jertfit pentru un ideal moral și mai ales în lupta antialcoolică în cuprinsul Banatului; va înscrie în Cartea de Aur a parohiei pe oamenii virtuoși; va pretinde stăruitor ca să se înlăture total beuturile alcoolice dela mesele comune aranjate la diferite întruniri, dela cununii și parastase în biserici și dela pomeni în cimitire, care de atâtea ori degenerază până la fapte care compromit legile moralei.

Activitatea aceasta merită toată atenția din partea tuturor factorilor cu răspundere în fața lui Dumnezeu și a istoriei de capitalul moral și material al neamului.

Scoala de Duminecă

11. Program pentru Duminecă 12 Martie 1944.

1. *Rugăciune*: Doamne și Stăpânul vieții mele. (Ceaslov. pg. 20).

2. *Cântare comună*: Veniți să ne închinăm...

3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 2, 1—12) și *Apostolului* (Evrei 1, 10—2, 3) zilei, cu tâlcuire.

5. *Cântare comună*: Ales-a Domnul Sionul... (Cânt. rel. pg. 11).

6. *Cetire din V. T.*: Vișelul de aur (Eșire c. 32).

7. *Povește morale*: Indrumare spre milostenie. (Cartea intel. lui Iisus Sirah c. 4).

8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.

9. *Cântare comună*: Iată mirele vine... (70. Cânt. rel. pg. 18).

10. *Rugăciune*: Doamne Sfinte, Cel ce întru cele de sus locuiești și spre cele smerite privești și cu ochiul Tău cel atoaate văzător cauți spre toată zidirea: înaintea Ta am plecat grumazul sufletului și a trupului și Ție ne rugăm, Sfinte al sfinților, tinde mâna Ta cea nevăzută din sfânt lăcașul Tău, și ne binecuvintează pe noi pe toți! Iartă-ne greșala cea de voe și cea fără de voe, cea cu cuvântul sau cu fapta. Dăruiește-ne nouă, Doamne, umilință, dăruiește-ne lacrimi duhovnicești din tot sufletul, pentru spălarea păcatelor noastre celor multe! Dăruiește mila Ta cea mare peste toată lumea Ta și peste noi, nevrednicii robii Tăi! Că binecuvântat și preamărit este numele Tău: al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

*

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 884/1944.

Concurs

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru întregirea prin numire a parohiei de clasa *treia Joia-Mare*, protopopiatul Buteni.

VENITE:

1. Sesia parohială, 6 jug. cad.

2. Folosința casei parohiale.

3. Stolele și birul legal.

4. Salarul dela Stat.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial Arad.

Preotul va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial, dela 15 Februarie 1944.

† ANDREI

Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparhial.

Nr. 1190/1944.

Se publică concurs, cu termen de 30 zile, pentru îndeplinirea postului vacant de cassier (șef de serviciu) dela Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.

Reflecții la acest post trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute în art. 3,57 și 75 din Codul funcționarilor publici.

La cerere se vor anexa și următoarele documente: extras de naștere și de botez, licență de Academia comercială, sau diploma de bacalaureat, cu preferință a unui liceu comercial superior, absolutor teologic, diplomă de capacitate preoțească, certificat de serviciu și memoriu privitor la activitatea bisericească de până acum.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial plenar, la 29 Februarie 1944.

† ANDREI

Episcop.

Sava Tr. Seculin
consilier, referent eparhial.

NOU!

NOU!

Preot PETRU BOGDAN

VIATA IN HRISTOS

— 85 —

PREDICI MORALE
PENTRU TOATE DUMINECILE
ȘI SĂRBĂTORILE ANULUI

PAGINI XVI+475, PREȚUL 400 LEI.

DIECEZANA—ARAD.